Valtuustoaloite/ Omatoimikirjaston perustaminen Simoon

Kunnanhallitus 15.12.2025 § 437

Valmistelija	Hallintojohtaja Mirja Klasila: Keskustan valtuustoryhmä on jättänyt aloitteen omatoimikirjaston perustamiseksi Simoon.
Lisätietoaineisto	Valtuustoaloite
Esittelijä	Kunnanjohtaja Vivi Marttila
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää lähettää aloitteen sivistystoimen valmisteltavaksi.
Päätös	Hyväksyttiin.

Sivistyslautakunta 10.11.2026
3001/00.02.00/2025

Valmistelija	Kirjastotoimenjohtaja Jonne Kauppi Keskustan valtuustoryhmä on jättänyt aloitteen omatoimikirjaston perustamiseksi Simoon. Omatoimikirjastolla tarkoitetaan laitteistosta ja tilaratkaisuista muodostuvaa palvelua, joka mahdollistaa asioinnin kirjastossa myös silloin kun kirjaston henkilökunta ei ole paikalla. Tilasta riippuen omatoimikirjastolla voidaan tarkoittaa joko koko kirjastotilaa tai vaihtoehtoisesti erillistä, rajattua osaa kirjastosta, kuten esimerkiksi lehtisalia (esim. Tornion kaupunginkirjaston omatoimilehtisali). Omatoimikirjastolle määritellään erilliset aukioloajat, ja sen avulla voidaan täydentää esimerkiksi varhaisen aamun, illan tai viikonlopun aukiolotunteja. Suomessa ei ole yleisesti avoinna olevia 24/7-omatoimikirjastoja, ja usein omatoimiajat on rajattu turvallisuus- ja valvontasyistä niin, että kirjasto on kiinni läpi yön. Omatoimilaitteistollakin varustettu kirjasto on siis yleensä auki esimerkiksi klo 07.00–21.00, eikä tiloihin ole pääsyä omatoimiajan ulkopuolella. Yleisiä investointitarpeita omatoimikirjastoa rakennettaessa ovat valvontakamerat, sisäänkirjautumisyksikkö, lainaus- ja palautusautomaatti, tilan ja tarpeen vaatimat remontit (esim. väliseinät tai -ovet) sekä valaistuksen automatisointi. Huomiota on kiinnitettävä myös tietoturvallisuuteen, käytännössä henkilökunnan tietokoneille pääsyn rajoittamiseen. Riskejä arvioitaessa huomioon on otettava mm. mahdollinen ilkivalta, WC-tiloihin pääsy, paloturvallisuus sekä kiinteistössä toimivat muut toiminnanharjoittajat. Valvontakameroiden määrän suhteen tavoitteena on, että pimeitä kohtia ei jää. Simon kunnankirjasto on tällä hetkellä auki 5 päivänä viikossa, maanantaista perjantaihin. Kirjasto on avoinna ma-ti klo 12-19, ke-to 10-17 ja pe klo 9-15. Aukioloaikamuutoksia ovat edeltäneet kävijäseurannat, joiden avulla on kartoitettu kirjaston vilkkaimpia ja hiljaisimpia päiviä ja kellonaikoja. Myös ryhmäkäynnit ja kouluille sekä palvelutaloihin

jalkautuminen on huomioitu aukioloaikoja suunniteltaessa. Aukioloaikojen ulkopuolinen kirjojen palautus Simon kirjastoon onnistuu tälläkin hetkellä palautusluukuun kautta, ja verkkokirjastossa on mahdollista mm. uusia lainat tai varata aineistoa itsenäisesti. E-kirjastopalveluiden kautta puolestaan on mahdollista mm. kuunnella ja lukea e-kirjoja, lukea aikakauslehtiä ja katsoa elokuvia suoratoistona.
Omatoimikirjaston perustamista arvioitaessa on tarpeen huomioida mahdollinen käyttöaste ja hyödyt suhteessa investointikuluihin ja riskeihin. Omatoimikirjaston perustamisella olisi sekä kertaluontoisia että pysyviä kustannusvaikutuksia. Samaan Lapin kirjasto -kimppaan kuuluu myös Kemin kaupunginkirjasto, jossa omatoimikirjasto on myös Simon kirjaston asiakkaiden käytettävissä samalla kirjastokortilla ja tunnuksilla. Omatoimikirjaston näkyvin lisä simolaisille asiakkaille olisi fyysisen aineiston lainaaminen ja varausten noutaminen varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella.
Viime vuosien kävijäseurantojen ja aiempien aukioloaikakokemusten perusteella kirjaston käyttöaste nykyistä laajemmilla aukioloajoilla olisi vähäistä suhteessa omatoimikirjaston kuluihin ja riskeihin, joten omatoimikirjaston perustaminen Simoon ei ole ajankohtaista.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Hanna Tikka

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää
1) ettei Simon kirjastoon perusteta omatoimikirjastoa nykyisten palveluiden ja aukioloaikojen toimiessa
2) esittää kunnanhallitukselle sekä edelleen valtuustolle, että ne merkitsevät vastauksen tiedoksi, toteavat aloitteen loppuun käsitellyksi ja saattavat vastauksen tiedoksi aloitteen tekijöille.

Päätös